

TERVISEAMET

Saku Vallavalitsus
saku@sakuvald.ee

Teie 29.08.2025

Meie 26.09.2025 nr 9.3-2/25/6750-2

**Saku valla Kirdalu küla Servami ja
Uuskami maaüksuste ning lähiala
detailplaneering ja KSH**

Esitasite Terviseametile (edaspidi amet) keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 6 ja planeerimisseaduse § 127 lõike 1 alusel seisukoha andmiseks Harju maakonna Saku valla Kirdalu küla Servami ja Uuskami maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu (edaspidi detailplaneering) koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) algatamise ja lähteseisukohtade andmise otsuse eelnõu.

KC Energy OÜ on esitanud detailplaneeringu algatamise avalduse ja esmase eskiislahenduse, millega soovitakse algatada detailplaneering Saku valla Kirdalu küla Servami ja Uuskami maaüksustel gaasielektrijaama kavandamiseks. Planeeringuala asub Saku vallas Kirdalu külas Kiisa alajaama ja avariiereservelektrijaama vahetus läheduses. Planeeritav ala koosneb Servami ja Uuskami ning Tallinna-Rapla raudtee 920 maaüksustest. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Servami ja Uuskami kinnistutele ehitusõiguse määramine kuni 100 MW võimsusega gaasielektrijaama püstitamiseks koos selle juurde kuuluvate hoonete, seadmete, rajatiste ja taristuga. Detailplaneeringuga antakse ka kogu planeeringuala ulatuses tehnovõrkude (küte, vesi, elekter, kanalisatsioon, side) ja rajatiste, heakorrastuse, haljastuse, liikluskorralduse ja parkimise põhimõtteline lahendus. Planeeritava ala suurus on ligikaudu 29,7 ha, gaasielektrijaama projektiala kokku hõlmab umbes 1,25 ha. Elektrijaama primaarenergia kütus on maagaas/biometaan. Primaarenergia vajadus on 220 MW (maagaasi/biometaani puhul 23 tuhat Nm³/h). Alternatiivkütusena võib tulevikus kasutusele tulla vesinik. Hetkel on koostatud kaks lahendusskeemi, kus on näidatud kaks võimalikku gaasielektrijaama asukohta, esimene Servami katastriüksusel ja teine Uuskami katastriüksusel. Kontaktvõõndis esinevad käesoleval ajal metsamaad, põllumaad ning planeeringuala vahele jääb ka planeeritud Rail Balticu trassikoridori ala. Planeeringuala kattub Harjumaa maavarade teemaplaneeringu uuringuruumi alaga. Mõlemale kinnistule ulatub ka öködukti piiranguvöönd. Planeeringuala läbib läänepool AS-50 elektriõhuliini 1-20 kV (keskpingeliin) kaitsevöönd, Paide – Kiisa elektriõhuliini 220-330 kV (kõrgepingeliin) kaitsevöönd ning Rakvere – Kiisa elektriõhuliini 220-330 kV (kõrgepingeliin) kaitsevöönd. Planeeringualast u 190 m kaugusel läänesuunas paikneb Kõrnumäe täiteliivamaardla 19 plokk. Maavara on määratud aktiivseks tarbevaruks. Saku valla üldplaneeringu kohaselt asub planeeringuala hajaasustusega alal, kuhu maakasutuse juhtotstarvet ei ole määratud.

KSH eelhinnangu koostamisel on lähtutud Saku vallas, Kirdalu külas, Servami ja Uuskami kinnistutel gaasielektriijaama detailplaneeringu koostamise algatamise ettepanekust. KSH eelhinnangus on muuhulgas välja toodud järgnev:

- Ehitusaegsed tööd ja transport põhjustavad teatavas ulatuses ehitusaegseid häiringuid, kuid arvestades kavandatavaid ehitusmahte, siis on need mõjud väga lühiajalised. Ehitustegevuse perioodil võib esineda kõrgendatud ehitusmüra tasemeid. Tegu on mööduvate mõjudega ning arvestades tegevuse mahtu, siis ei ole ehitustööde korrektsel korraldamisel oodata olulist ehitusaegset mõju. Ehitusaegse mürahäiringu vältimiseks tuleb vältida öiseid mürarikkeid ehitustöid. Gaasielektriijaama käitamisega kaasnevateks peamisteks mõjudeks on mõju õhukvaliteedile ja müra.
- Gaasielektriijaama prognoositavaks maksimaalseks tööajaks on kuni 6000 tundi aastas. Tegu on konservatiivse prognoosiga. Planeeringust huvitatud isiku hinnangul võib tööaeg olla oluliselt väiksem (u 1500 tundi).
- Planeeringualal asuv keskpinge õhuliin asendatakse maakaabliga. Jaagu soon asendatakse ~145 m ulatuses toruga (täpsustub edasistes etappides).
- Täpne vee- ja kanalisatsiooni arendamine peab toimuma vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukavale.
- Antud planeeringuala puhul on eripäraks asjaolu, et samas piirkonnas paikneb juba olemasolev Elering AS Kiisa avariielektriijaam. KOTKAS heiteallikate registri andmetel asub planeeringualast umbes 200 m kaugusel läänesuunas Elering AS Kiisa (luba nr KKL/321813) avariioreservelektriijaama diislikütuse mahutid (3000 m³ ja 4000 m³) (kood nr HEIT0009460, HEIT0009459, HEIT0009458, HEIT0009457). Samuti jääb sinna Kolbmootori Wärtsilä 20V34DF korstnad koondaallikana (27 tk) (kood nr HEIT0011406). AS Elering käitab 250 MW elektrilise võimsusega avariioreservelektriijaama (edaspidi AREJ). Füüsiliselt paikneb käitises 2 jaama: 110MW (12 mootorit) ja 140MW (15 mootorit). Iga mootor eraldi töötab kuni 499 tundi aastas. See tähendab, et AREJ võib teoreetiliselt töötada väikesel koormusel nt 1-2 mootorit pidevalt.
- Lisaks piirkonnas olemasolevale avariielektriijaamale ja käesoleva eelhinnangu objektiks olevale gaasijaamale on gaasielektriijaam kavandatud ka Saku valda Kirdalu külla Jaago maaüksusele, mis asub planeeringualast u 450 m kaugusel edelasuunas. Antud gaasijaama osas on Saku Vallavolikogu 15.05.2025. a otsusega nr 17 algatatud detailplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine ning antud lähteseisukohad. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Jaago kinnistul ehitusõiguse määramine kuni 400 MW võimsusega gaasielektriijaama püstitamiseks koos selle juurde kuuluvate hoonete, seadmete, rajatiste ja taristuga.
- Gaasielektriijaam on kavandatud perspektiivselt kõrge müratasemega piirkonda. Planeeringuala vahelisel alal asub kavandatav Rail Balticu raudteetrassi „Kangru – Harju ja Rapla maakonna piir“ koridor. Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Kangru – Harju ja Rapla maakonna piir“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamisel on koostatud keskkonnamüra hinnang. Müraallikatena on käsitletud perspektiivset Rail Balticu raudteetrassi, perspektiivse liikluskõormusega ristuvaid maanteid ning perspektiivset rongiliiklust olemasoleval raudteetrassil. Müratasemete arvutused on teostatud 2 meetri kõrgusel maapinnast, mis iseloomustab inimese kuulmise kõrgust. Mürahinnangu alusel on planeeringuala kavandatava raudtee mürast olulisel määral mõjutatud.
- Kavandatava tootmismaa puhul ei ole tegu müratundliku alaga, seega elektriijaama rajamist perspektiivselt kõrge müratasemega piirkonda võib pidada pigem heaks valikuks. Samas tuleb arvestada, et ka gaasielektriijaam ise on piirkonna jaoks uus müraallikas. Elektriijaamad omavad mitmeid müraallikaid (jahutussüsteemid, suitsugaaside süsteemid jms). Planeeringu algatamisaotluse materjalide ja huvitatud isikult saadud info kohaselt ulatub seadmete käitamisest müratase seadmest 10 m kaugusel kuni 60-65 dB-ni. Arvestades, et kõik elamud jäävad rohkem kui 600 m kaugusele võib hinnanguliselt vaba helivälja tingimustel müra levikut arvesse võttesse eeldada elamualadel müra normtasemete täitmist. Lähiala elamualade puhul tuleb aga arvestada, et lisaks planeeritavale gaasielektriijaamale mõjutab neid ka olemasolev Kiisa

Avariielektri ja Kiisa alajaam, ehitusjärgus olev Jaago salvestusjaam ning kavandatav Jaago gaasielektri jaam. Planeeringu koostamisel on vajalik mürahinnangu koostamine, mis arvestab ka olemasolevaid piirkonna müraallikaid ja kavandatavaid täiendavaid allikaid.

- Arvestades võimalikku müra koosmõju, tuleb edasistes etappides hinnata müra koosmõju modelleerimise teel ning vajadusel rakendada tehnilisi või planeeringulisi meetmeid (nt müratõkkeseinad, hoonestuse kavandamine müra suhtes vastupidavaks, töögraafikute optimeerimine) müra normtasemete tagamiseks.
- Samuti on oodata, et müra ja õhusaastet lisandub piirkonda planeeringu elluviimisel lisanduva liikluskooormuse tõttu. Arvestades planeeringu mahtu, siis on ebatõenäoline liikluskooormuse siht- ja piirväärtuste ületamine piirkonnas.
- Planeeringu elluviimisel suureneb piirkonna valgustatus. Detailplaneeringuala valgustuse projekteerimisel ja rajamisel tuleb eelistada kaasaegseid energiasäästlike valgustuslahendusi, vältida valgust ülesse suunavaid lahendusi ning arvestada ümbritsevate hoonete ja rohevõrgustiku paiknemist. Järgida tuleb põhimõtet, et valgustada tuleb objekte mille valgustamine on vajalik ja vältida ebavajalikku valgusreostust.
- Kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole oodata olulist vibratsiooni või löhnahäiringu tekkevõimalust. Elektri jaama seadmetega kaasneb vibratsiooni teke, kuid tegu on pigem töökeskkonna ohuteguriga kui vibratsiooniga, mille puhul oleks oodata selle kandumist elamualadeni.
- Õhukvaliteedi ja müra normtasemete tagamisel ei ole oodata olulist ebasoodsat mõju tervisele.

Eelhinnangu koostamisel leiti, et arvestades kavandatud tegevuse mahtu, iseloomu, paiknemist ja võimalikku koosmõju teiste olemasolevate ja kavandatavate tööstusobjektidega piirkonnas ei saa välistada detailplaneeringu elluviimise ja sihipärase kasutamisega seonduvat olulist negatiivset keskkonnamõju. **Saku Vallavolikogu on kaalutusõigust rakendades otsustanud alkatada üldplaneeringut muutev detailplaneering ning alkatada KSH, mille käigus hinnata ka planeeringu elluviimisega kaasnevaid asjakohaseid majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid ja looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid ning kumulatiivseid mõjusid seoses piirkonnas olemasolevate ja kavandatavate elektritootmisega seotud objektidega.**

Amet on tutvunud esitatud materjalidega ning nõustub KSH alkatamise vajalikkusega. Lisaks juhib tähelepanu järgnevale:

- Arvestada, et planeeritavalt alalt lähtuvad müratasemed ei tohi müratundlike hoonetega aladel ületada KeM määrus nr 71 lisas 1 toodud normtasemeid. Vajadusel modelleerida ka planeeritavate müraleevendusmeetmete tõhusust.
- Amet nõustub, et planeeringu koostamisel on vajalik mürahinnangu koostamine, mis arvestab ka olemasolevaid piirkonna müraallikaid ja kavandatavaid täiendavaid allikaid. Tuleks teha selgeks, kas müra on oma olemuselt muutlik (suvi/talv, töörežiimid jmt) ning vajadusel peaks mürahinnang sisaldama ka võimalikku halvimat olukorda.
- Mürahinnangu koostamisel arvestada ka rajatava okodukti võimalike mõjudega piirkonnas levivale mürale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Põld
vaneminspektor (keskkonnatervis)
Põhja regionaalosakond

Karmen Põld
54840193 karmen.pold@terviseamet.ee